

Kanjertraining: koploper in pedagogisch partnerschap ouders en school

Het Instituut voor Kanjertrainingen betreft al jaren ouders bij het pedagogisch klimaat op school. Vandaar ook dat het instituut regelmatig een lezing houdt voor de terugkerende Meesterklassen in Nijmegen. Wat is er belangrijk in ouderbetrokkenheid en waarin voorziet de Kanjertraining? Daarover gaat dit artikel.

Van alle mogelijke vormen van ouderbetrokkenheid blijkt pedagogische ondersteuning die ouders thuis kunnen bieden het grootste effect te hebben op de leerresultaten van de leerling. Deze pedagogische ondersteuning thuis heeft betere effecten dan de begeleiding bij huiswerk, formele ouderparticipatie door meebeslissen (MR), of hand-en spandiensten op school (Lusse, 2012). Pedagogisch partnerschap bestaat uit het opbouwen van vertrouwen, respect voor elkaar, communicatie over gezamenlijke doelen en het samenwerken van leerkracht en ouders. Kortom, samen zorgen voor een positief klimaat rondom de leerling. Het doel van pedagogisch partnerschap tussen ouders en school is om samen betere voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling en het leren van de leerling. Onderwijs en opvoeding in het belang van het kind. Hieronder staan kernpunten die van belang blijken te zijn in het vormgeven van pedagogisch partnerschap. Vervolgens wordt toegelicht hoe de Kanjertraining invulling geeft aan deze elementen. Ter kennismaking met de Kanjertraining:

Wat is Kanjertraining?

De Kanjertraining (www.kanjertraining.nl) is in 1996 ontwikkeld door het Instituut voor Kanjertrainingen in Almere samen met ouders. Kanjertraining staat voor een praktische methode om kinderen te stimuleren in hun sociaal emotionele ontwikkeling en te zorgen voor een veilig en prettig klimaat in de klas. Maar Kanjertraining is veel meer.

- De Kanjertraining is de grootste training in Nederland op sociaal emotioneel gebied.
- De training wordt gegeven op ruim 2000 basis- en middelbare scholen verspreid over Nederland. Zes grote schoolbegeleidingsdiensten bieden de training aan scholen aan, 32 psychologen praktijken bieden de training aan voor kinderen die sociaal vastlopen met hun ouders, naar schatting 300 sportverenigingen werken aan hun opvoedkundig klimaat vanuit de kanjergedachte (www.sportkanjers.nl), verder zijn medewerkers opgeleid in het pedagogisch handelen vanuit de Kanjertraining in buitenschoolse opvang, tussen schoolse opvang, kerken, en buurthuizen.
- Het Instituut voor Kanjertrainingen is expert op het gebied van pedagogisch partnerschap en blijkt hierin koploper te zijn.
- De Kanjertraining maakt kinderen, ouders en leerkrachten verantwoordelijk voor hun gedrag en is van mening dat bijna iedereen het verlangen heeft om zich fatsoenlijk te gedragen. De Kanjertraining maakt mensen weer bewust van dit positieve verlangen en benadrukt dat je een keus hebt in hoe je doet.
- Kanjertraining richt zich (naar het lijkt als enige training op sociaal emotioneel gebied) op de houding en het gedrag van de leerkracht. Wil je als school de ouders als partner zien, dan begint dat bij je eigen vooroordelen en attitudes over ouders aan de kant te zetten!
- Deze methode blijkt toepasbaar voor kinderen, volwassenen, en organisaties in bredere zin. Er komen aanvragen voor teams van bedrijven, ouders op scholen, en voor scholen uit het buitenland.

- De Kanjertraining is erkend door het Nederlands Jeugd Instituut en recent onderzoek toont aan dat de Kanjertraining effectief is (Vliek & Orobio de Castro, 2010; Vliek, Overbeek & Orobio de Castro, onder review).

Belemmeringen in contact met ouders

Uit onderzoek blijkt dat de visie van de leerkracht op zichzelf, en zijn opvattingen en oordelen over de ouders het contact met ouders belemmert (Smit, 2005). Wanneer de leerkracht zichzelf ziet als expert, creëert dit een hiërarchie van status, waarden en kennis die invloed heeft op de bereidheid van leraren om samen te werken. Wanneer een ouder en de leerkracht het niet eens zijn over wat goed is voor het kind, ontstaan negatieve gevoelens bij de leraar en grote weerstand en strijd. Dit bemoeilijkt de samenwerking. De sterk op de hogere sociaal economische milieus gerichte opvattingen van leraren over onderwijs en over gewenste ouderlijke ondersteuning (ouders als supporter), kunnen de communicatie en samenwerking met ouders in de weg staan. De (vertekende) beeldvorming door de leerkracht van de ouderbetrokkenheid blijkt samen te hangen met de inschatting die de leerkracht maakt van de sociaal economische status van de ouders en de te verwachten prestaties van het kind. Het is dus belangrijk om deze vooroordelen en houding van onderwijsgeevenden om te buigen.

Wat doet de Kanjertraining?

In de opleiding tot Kanjertrainer voor onderwijsgeevenden op basis- en voortgezet onderwijs, wordt veel aandacht besteed aan de beeldvorming, houding en de angst van onderwijsgeevenden voor ouders. Tevens wordt aandacht besteed aan en geoefend met de communicatie met ouders en specifiek met die ouders die worden ervaren als een moeilijke gesprekspartner. Een oplossingsgerichte houding met respect voor alle partijen vormt hier de basis. In de handleiding van de methode worden veel suggesties gegeven hoe met ouders in gesprek te gaan.

Maak van pedagogisch partnerschap een schoolbrede aanpak

Uit internationaal onderzoek (Smit, 2006) blijkt een geïntegreerde aanpak om ouderbetrokkenheid te stimuleren effectief te zijn. De aanpak moet aansluiten bij de missie en het beleid van de school en het moet worden gedragen en uitgevoerd door verschillende betrokkenen. Voorlichting om draagvlak te creëren en afspraken in welk traject personen en organen worden betrokken bij de besluitvorming zijn hierbij van belang. Epstein (2009) adviseert om hierbij ondersteuning van buitenaf te zoeken en op school een coördinator aan te stellen die dit proces bewaakt. Ook Smit en Driessen (2005) adviseren training en coaching van het team: er moeten vaardigheden geoefend worden, dit geldt nog meer wanneer de etnische achtergrond verschillend is.

Wat doet Kanjertraining?

Het Instituut voor Kanjertrainingen leidt sinds 1996 onderwijsgeevenden en directie van basis- en voortgezet onderwijs op in het vormgeven en uitdragen van beleid ten aanzien van sociaal emotionele ontwikkeling van de leerlingen, een positief klimaat op school en het pedagogisch handelen van de onderwijsgeevenden. Vanuit dit pedagogisch beleid en een duidelijke visie op “hoe willen we met elkaar omgaan” worden ouders betrokken bij de school. Een school moet immers eerst zelf een duidelijke visie en handvatten hebben voor het pedagogisch handelen, voordat de school dit kan afstemmen met ouders. Tevens biedt het Instituut voor Kanjertrainingen de opleiding tot Kanjer-coördinator aan. De coördinator fungeert als aanspreekpunt, expert en bewaker van de uitvoering van het programma.

Stem pedagogisch handelen op elkaar af

Pedagogische ondersteuning die ouders thuis kunnen bieden blijkt het grootste effect te hebben op de leerresultaten van de leerling. Deze pedagogische ondersteuning thuis heeft betere effecten dan de begeleiding bij huiswerk, formele ouderparticipatie door meebeslissen (MR), of hand-en spandiensten op school (Lusse, 2012). Interventies die zich zowel richten op training van opvoedvaardigheden in combinatie met het verhogen van schoolsucces blijken effectiever te zijn dan interventies die de opvoedvaardigheden buiten beschouwing laten (Goodall & Vorhaus, 2011). Om de ouders te bereiken is het belangrijk dat de school een sfeer uitstraalt waarin ouders zich welkom voelen (Green et al., 2007). In deze sfeer zien leraren en ouders elkaar als partner, zij stemmen opvoeding en onderwijs af en houden elkaar op de hoogte en streven naar dialoog en samenwerking (Smit, 2006). Wanneer de ouder betrokkenheid toont bij school, laat de ouder aan het kind zien dat school belangrijk is. Dit blijkt bij te dragen aan het schoolsucces van het kind (Pomerantz, 2007).

Wat doet de Kanjertraining?

Het Instituut voor Kanjertrainingen verzorgt oudercursussen op basisscholen over pedagogisch handelen vanuit de Kanjergedachte. School en ouders kunnen zo een gezamenlijke aanpak hanteren. Daarnaast worden ouders uitgenodigd te participeren in de lessen die gaan over de sociale cultuur op school (kanjerles; zowel basis- als voortgezet onderwijs). Het Instituut voor Kanjertrainingen heeft tevens een sociogram en een leerlingvolg- en adviessysteem ontwikkeld. Beiden zijn gratis toegankelijk. Met behulp van beide systemen kan de school in gesprek gaan met de ouder over de sociale positie van het kind in de groep en de emotionele knelpunten die er liggen die een belemmering zijn voor het goed functioneren in de school. Concrete adviezen worden gegeven ten aanzien van faalangst, concentratieproblemen, agressief gedrag, niet aanspreekbaar zijn op gedrag, gebrek aan motivatie, angstige en depressieve gevoelens. Een plan van aanpak wordt vervolgens in overleg met ouders besproken. Op de website verstrekt het Instituut voor Kanjertrainingen (om de samenwerking tussen ouders en leerkrachten te bevorderen) voor zowel ouders als leerkrachten, opvoedingstips. Ouders kunnen daarin lezen wat je van een leerkracht kunt verwachten m.b.t. een probleem: Kanjertaining.nl/opvoedingstips. Het Instituut voor Kanjertrainingen ontwikkelt op dit moment een digitaal lesprogramma, dat door zowel school als ouders kan worden uitgevoerd. Daarin wordt samengewerkt met o.a. Wubbo Ockels. Kernpunt van dit boek: leren en ontdekken is leuk.

Ouderbetrokkenheid in opleiding en nascholing

De Onderwijsraad adviseert in het rapport *Ouders als Partners* (2010): “In de leraren opleidingen dienen oudercommunicatie en ouderbetrokkenheid aan de orde te komen. Ook bij het periodiek bijstellen van de wettelijke bekwaamheidseisen van leraren en docenten verdienen deze onderwerpen aandacht”.

Wat doet de Kanjertraining?

Het Instituut voor Kanjertrainingen is het expertisecentrum voor pedagogisch partnerschap voor mensen in opleiding. Het instituut verzorgt een cursus pedagogisch handelen aan de CALO in Zwolle en verzorgt colleges op pabo's, universiteiten (Utrecht, Nijmegen, Maastricht), en de opleiding voor onderwijsassistenten.

Buurt aanpak

Onderwijs is niet slechts de taak van school en ouders, maar ook van de buurt en de gemeenschap. Een goede aanpak richt zich op het bereiken van moeilijk bereikbare ouders (laag inkomen/allochtoon), het verhogen van de kwaliteit van de school en van prestaties van

leerlingen en het bevorderen van wederzijds vertrouwen en respect voor kwaliteiten van ouders en school (Smit, 2006).

Wat doet de Kanjertraining?

In Steenwijk is een initiatief gestart: Van kanjerschool naar kanjerwijk, waarbij meerdere organisaties rondom het kind werden opgeleid om op een kanjermanier met de kinderen om te gaan. Het Instituut voor Kanjertrainingen verzorgt opleidingen voor medewerkers van buitenschoolse opvang, tussenschoolse opvang, kinderdagverblijven, sportverenigingen, kerken en buurthuizen.

Onze school wil pedagogisch partnerschap versterken: Wat zijn de Kanjer mogelijkheden?

Kinderen kunnen pas leren als ze zich veilig voelen op school. De Kanjertraining is een methode om een veilige sfeer in de klas en op school te creëren. De Kanjertraining ziet dit als voorwaarde om pedagogische afspraken met ouders te kunnen maken. Kinderen van betrokken ouders blijken beter te presteren dan kinderen van niet-betrokken ouders. De Kanjertraining erkent deze belangrijke rol van ouders en is al jarenlang expert op het gebied van pedagogisch partnerschap.

Onderstaande oplossingen versterken pedagogisch partnerschap op uw school. Bel (036-5489405) of mail (info@Kanjertaining.nl) indien u van dit aanbod gebruik wilt maken of meer informatie wilt.

- Het team van uw school kan worden opgeleid om de Kanjertraining te geven in de klas. Onderdeel van deze opleiding is inhoud te geven aan pedagogisch partnerschap. Bij de opleiding verzorgt het Instituut voor Kanjertrainingen ook een ouderavond. Na deze drie-daagse opleiding kan de school invulling geven aan een positief klimaat op school met heldere afspraken en beleid over omgangsvormen. Ouders zijn op de hoogte van deze afspraken en worden hier actief bij betrokken. Leerkrachten leren constructief te denken over en om te gaan met ouders.
- Wanneer een school is opgeleid, kunnen ouders worden uitgenodigd om deel te nemen aan de kanjerlessen in de klas. Concreter kun je ouders niet betrekken bij het opvoedkundig klimaat!
- Kanjerscholen kunnen herhaaldelijk een ouderavond organiseren over de Kanjertraining
- Het Instituut voor Kanjertrainingen verzorgt speciale oudercursussen voor ouders van een kanjerschool. Pedagogische kanjerprincipes worden gedeeld met ouders.
- Wanneer u een klas heeft waarbij problemen worden ervaren in het contact met kinderen onderling en eventueel ook met de ouders, kunt u een kanjertrainer/psycholoog uitnodigen om een kortdurende training te laten geven inclusief ouderavond en lessen waarbij de ouders aanwezig zijn.
- Als kanjerschool kunt u gebruik maken van het kanjer leerling volg- en adviessysteem (kanvas.Kanjertaining.nl) en het sociogram (sociogram.Kanjertaining.nl). U kunt ouders het eerste systeem ook laten invullen. Hiermee kunnen ouders en leerkrachten als partners naar een goede oplossing zoeken voor het betreffende kind.
- Kanjerdiploma en gedragsportfolio: Maak ouders, kinderen en leerkracht tot gesprekspartner in de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind: Niet praten over het kind maar met het kind. Stel doelen voor een periode. Vraag wat en wie het kind nodig heeft om dat te kunnen bereiken (we helpen elkaar).

- Naast de leerkrachten, kunt u ook de overblijfoeders laten opleiden in een korte cursus. Hierdoor is het gemakkelijker het pedagogisch klimaat te integreren in alle activiteiten op school.
- Indien u zich zorgen maakt om een leerling, kunt u ouders doorverwijzen naar een kanjerpraktijk in de buurt (www.Kanjertraining.nl)
- U kunt ouders en leerkrachten attenderen op de opvoedingstips op de kanjerwebsite. Ouders en leerkrachten kunnen samen als partners naar een goede oplossing zoeken voor het betreffende kind (www.Kanjertraining.nl/opvoedingstips)
- Wat kunt u nu al doen? Praktische tips: Benader regelmatig ouders positief over hun kinderen (hoe vaak bel je een ouder om te vertellen dat het goed gaat met hun kind?)
- Welke ouders vergeet je te complimenteren met hun kind (lijst maken van ouders)
Wie spreek je gemakkelijk aan
Wie ga je uit de weg en waarom
Wie vergeet je?